

DISKRIMINERINGSNEMNDA

Sak 19/303

Norges Handikapforbunds Ungdom v/ Tamarin Varner

mot

**Justis- og beredskapsdepartementet, representert av
Politidirektoratet v/ Frode Aarum**

**Uttalelse av 9. februar 2021 fra Diskrimineringsnemnda,
sammensatt av følgende medlemmer:**

**Jon Østensvig (nemndleder)
Usman Ivar Shakar
Møyfrid Eggebø**

Postadresse
Diskrimineringsnemnda
Postboks 208 Sentrum
5804 Bergen

Telefon
(+47) 90933125

E-post
post@diskrimineringsnemnda.no

Heimeside
www.diskrimineringsnemnda.no

Saken gjelder spørsmål om de fysiske og medisinske opptakskravene ved Politihøgskolens bachelorutdanning er i strid med forbudet mot diskriminering på grunn av funksjonsnedsettelse.

Sakens bakgrunn

Opptakskravene til Politihøgskolen fremgår av forskrift om opptak til bachelorutdanningen ved Politihøgskolen, fastsatt av Politidirektoratet. Forskriften kapittel 3 inneholder spesielle opptakskrav for studiet, herunder medisinske og fysiske krav.

Ifølge § 3-1 må søkere til bachelorutdanningen tilfredsstille følgende krav:

- e) Oppfylle de medisinske krav
- f) Bestå fysiske krav, herunder krav til svømmeferdigheter.

Etter forskriften § 3-2 skal det foretas en individuell vurdering av om en søker oppfyller de medisinske kravene på bakgrunn av innsendt dokumentasjon. Det fremgår videre av bestemmelsen at søkeren ikke må ha funksjonsnedsettelse, aktivitetsbegrensning, eller deltakelsesbegrensning som medfører at utdanningen ikke kan gjennomføres på en fullverdig måte.

Norges Handikapforbunds Ungdom (NHFU) mener de fysiske og medisinske opptakskravene i forskriften er diskriminerende for personer med funksjonsnedsettelse.

NHFU klaget saken inn for Diskrimineringsnemnda 11. september 2019. Etter vanlig saksforberedelse ble saken behandlet i nemndas møte 21. januar 2021. Møtet ble holdt som videokonferanse. I behandlingen deltok Jon Østensvig, Usman Ivar Shakar og Møyfrid Eggebø. Sekretariatet var representert ved Kristine F. Sandven, Robert Haukeland og Ruth J. Øijordsbakken.

Partenes anførsler

NHFU har i hovedsak anført:

De fysiske opptakskravene til Politihøgskolen er diskriminerende for personer med funksjonsnedsettelse ved at disse ekskluderes fra opptak til studiet. Dette strider mot bestemmelser i Grunnloven, likestillings- og diskrimineringsloven og FN-konvensjonen om rettigheter til mennesker med nedsatt funksjonsevne. I tillegg fremgår det eksplisitt av de medisinske opptakskravene at søkere til Politihøgskolen ikke må ha funksjonsnedsettelse.

Selv om personer som sitter i rullestol ikke kan jobbe som operativt politi ute i gatene, er mange av arbeidsoppgavene i politiet i dag administrative oppgaver.

For eksempel arbeid på operasjonssentralen, etterforskningsarbeid og kriminalitetsforebyggende arbeid.

De fysiske og medisinske opptakskravene i forskriften utgjør ikke lovlig forskjellsbehandling etter likestillings- og diskrimineringsloven § 9.

For mange av arbeidsoppgavene i politiet i dag vil det ikke være saklig å forskjellsbehandle personer med funksjonsnedsettelse.

Selv om utgangspunktet i Norge er et generalistpoliti, og det er behov for fysiske og medisinske opptakskrav, finnes det praktiske løsninger for å balansere dette mot hensynet til å fremme likestilling og hindre diskriminering. Man kan for eksempel gi personer med funksjonsnedsettelse tilgang til studiene ved å ha en årlig kvote med studenter som er unntatt fra disse kravene. Disse studentene kan for eksempel gjennomføre praksisåret sitt ved Kripos og spesialisere seg innen datakriminalitet i stedet for tradisjonelle operative fag. Når ingen med funksjonsnedsettelse får mulighet til opptak ved Politihøgskolen, og alternative praktiske løsninger for å unngå diskriminering ikke blir vurdert, trekkes generalistsprinsippet så langt at det får en diskriminerende virkning som er helt unødvendig.

Det er videre uforholdsmessig inngripende overfor personer med funksjonsnedsettelse å bli totalt ekskludert fra utdanning ved Politihøgskolen.

Justis- og beredskapsdepartementet ved Politidirektoratet har i hovedsak anført:
De fysiske og medisinske opptakskravene til Politihøgskolen er ikke diskriminerende for personer med funksjonsnedsettelse.

Politihøgskolen utdanner generalister til polityrket, men politiet i Norge er ikke et "generalistpoliti". Politiet har flere stillinger med spesifikke oppgaver eller innen spesialiserte felt. Det er i denne forbindelse flere andre utdanninger som kan kvalifisere til arbeid innen politiet.

Når det for opptak til Politihøgskolens generalistutdanning er fastsatt spesielle opptakskrav skyldes det søkerens muligheter til å fullføre bachelorutdanningen. Det fremgår av universitets- og høyskoleloven § 3-6 (5) at departementet kan fastsette spesielle opptakskrav i forskrift når hensynet til gjennomføringen av studiet gjør dette nødvendig.

Kravene er saklige, nødvendige og forholdsmessige. Det foreligger dermed lovlig forskjellsbehandling etter likestillings- og diskrimineringsloven § 9.

Opptakskravene er saklige ettersom en rekke fag i generalistutdanningen er praktiske/fysiske, og disse fagene må bestås for at studenten skal få vitnemål.

Opptakskravene er videre nødvendige for å kunne utdanne generalister. At Politihøgskolen skal utdanne generalister følger av politiske føringer. Dette er nært knyttet opp mot ønsket om en lokal tilstedeværelse ved at noen få polititjenestemenn kan betjene et lite distrikt.

Opptakskravene er forholdsmessige og går ikke lenger enn det som er nødvendig for å fullføre utdanningen. Hver søker vurderes individuelt med tanke på muligheten for å gjennomføre utdanningen og skal ikke utelukkes kun på grunnlag av en diagnose.

Å utdanne seg som generalist ved Politihøgskolen er for øvrig ikke eneste muligheten med tanke på jobb i politiet. En slik utdanning er heller ingen forutsetning for å ha begrenset eller alminnelig politimyndighet. Foruten samtlige stillinger med påtalemyndighet, vil for eksempel personer med annen utdanning kunne ansettes som spesialletterforskere, og utføre mange av de arbeidsoppgavene som NHFU oppfatter at personer med funksjonsnedsettelse er utestengt fra å utføre.

Nemndas vurdering

Nemnda har kommet til at bestemmelsene om fysiske og medisinske opptakskrav i forskrift om opptak til bachelorutdanningen ved Politihøgskolen, ikke er i strid med forbudet mot diskriminering på grunn av funksjonsnedsettelse.

Det følger av diskrimineringsombudsloven (lov nr. 50/2017) § 14 første ledd at nemnda ikke kan treffe vedtak om at andre forvaltningsorganers vedtak innebærer brudd på diskrimineringslovverket. I tilfeller hvor nemndas vedtaksmyndighet er begrenset etter første ledd, har nemnda plikt til å gi en uttalelse om hvorvidt det forholdet som er brakt inn for nemnda, innebærer brudd på diskrimineringslovverket.

Likestillings- og diskrimineringsloven (lov nr. 51/2017) § 6 forbyr diskriminering på grunn av funksjonsnedsettelse.

Med diskriminering menes direkte eller indirekte forskjellsbehandling som ikke er lovlig etter unntaksbestemmelsene i §§ 9 og 10 eller bestemmelsen om positiv særbehandling i § 11.

Direkte forskjellsbehandling er når en person behandles dårligere enn andre blir, har blitt eller ville blitt behandlet i en tilsvarende situasjon, på grunn av funksjonsnedsettelse, jf. § 7.

Indirekte forskjellsbehandling er enhver tilsynelatende nøytral bestemmelse, betingelse, praksis, handling eller unnlattelse som vil stille personer dårligere enn andre, på grunn av funksjonsnedsettelse, jf. § 8.

I saker om diskriminering gjelder regelen om delt bevisbyrde mellom klager og innklaget, jf. § 37. Delt bevisbyrde betyr at klager må vise til forhold eller omstendigheter som gir «*grunn til å tro*» at forskjellsbehandling har skjedd. En påstand om diskriminering er ikke tilstrekkelig til at kravet om «*grunn til å tro*» er oppfylt. En påstand om diskriminering må derfor støttes av andre opplysninger eller omstendigheter i saken. Dersom det foreligger «*grunn til å tro*», går bevisbyrden over fra klager til innklaget, som må sannsynliggjøre at diskriminering likevel ikke har skjedd.

Forskjellsbehandling er ikke i strid med forbudet når den har et saklig formål, er nødvendig for å oppnå formålet og ikke er uforholdsmessig inngripende overfor den eller de som forskjellsbehandles, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 9 første ledd.

Partene er enige om at personer med fysiske funksjonsnedsettelse blir forskjellsbehandlet som følge av de fysiske og medisinske opptakskravene i forskriften § 3-1, sammenholdt med § 3-2.

Det avgjørende spørsmålet for nemnda blir dermed om Justis- og beredskapsdepartementet har sannsynliggjort at forskjellsbehandlingen er saklig, nødvendig og ikke uforholdsmessig inngripende overfor de som forskjellsbehandles.

Det følger av politiske føringer at Politihøgskolen skal utdanne generalister til polityrket. Dette får også betydning for studiets oppbygning. Det følger videre av universitets- og høyskoleloven § 3-6 (5) at departementet kan fastsette spesielle opptakskrav i forskrifts form når hensynet til gjennomføringen av studiet gjør det nødvendig. Nemndas oppgave er verken å overprøve de politiske føringene eller å vurdere om det foreligger motstrid mellom universitets- og høyskoleloven og diskrimineringsregelverket. Nemnda skal ta stilling til om de fysiske og medisinske opptakskravene som fremgår av forskriften er i strid med forbudet mot diskriminering på grunn av funksjonsnedsettelse.

Nemnda har kommet til at vilkårene for lovlig forskjellsbehandling er oppfylt.

Nemnda mener de fysiske og medisinske opptakskravene er saklige fordi søkerne til Politihøgskolen må være i stand til å gjennomføre utdanningen, herunder bestå en rekke fysiske fag som for eksempel arrestasjonsteknikk, bruk av maktmidler, utrykningskjøring og førstehjelp. Søkerne til Politihøgskolen må også være skikket til ansettelse i operativ tjeneste etter endt utdanning, både i ordinære stillinger og i beredskapssituasjoner.

For å nå de formål som pekt på ovenfor, og sikre at studentene kan gjennomføre utdanningen og bli skikket for operativ tjeneste, er det også nødvendig å stille visse fysiske og medisinske opptakskrav for studiet. NHFU har påpekt at personer med funksjonsnedsettelse for eksempel kan gis tilgang til studiene ved at en årlig kvote med studenter unntas fra de fysiske og medisinske kravene. Et slikt forslag kan vanskelig legges til grunn av nemnda. Dette vil i så fall bryte med det etablerte generalistprinsippet som også ligger til grunn for selve organiseringen av politiet i Norge.

I vurderingen av om opptakskravene er forholdsmessige har nemnda særlig lagt vekt på at det foretas en individuell vurdering av hver enkelt søker med tanke på muligheten for å gjennomføre utdanningen, og at utgangspunktet for denne vurderingen er søkerens funksjon, og ikke diagnose. Selv om en del personer med fysiske funksjonsnedsettelser som følge av kravene ikke får mulighet til opptak ved Politihøgskolens bachelorutdanning, vil nemnda bemerke at det også finnes andre utdanningsløp som kan gi arbeid i politiet. I politiet arbeider for eksempel også jurister og personer med IKT- utdanning.

Nemnda har etter dette kommet til at vilkårene for lovlig forskjellsbehandling er oppfylt, slik at forskriftsbestemmelsene ikke er i strid med forbudet mot diskriminering på grunn av funksjonsnedsettelse.

Når opptakskravene i forskriften ligger innenfor føringene i likestillings- og diskrimineringsloven, kan nemnda heller ikke se at forskriftsbestemmelsene er i strid med Grunnloven eller Norges folkerettslige forpliktelser.

Nemndas uttalelse er enstemmig.

Sak 19/303

Diskrimineringsnemnda har gitt følgende uttalelse:

Forskrift om opptak til bachelorutdanningen ved Politihøgskolen § 3-1 e og f, jf. § 3-2 er ikke i strid med forbudet mot diskriminering på grunn av funksjonsnedsettelse.

Jon Østensvig
nemndleder

Usman Ivar Shakar

Møyfrid Eggebø

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signaturer